

сагласности са уставом и законом или не. У том смислу ова судска контрола значи право суда да испитује сагласност општих аката државе са уставом и законима и да, у случају да су са њима несагласни ништи или не прихвата. Ову контролу уставности општих аката суд врши приликом решавања конкретног спора (као споредно, претходно питање) и она важи само за стране у спору или, како се каже, делује *inter partes* мада сама одлука судова у неким земљама, пре свега англосаксонским, има шири значај и карактер општег правила (прецедента) по коме се решавају и будући сродни случајеви. Но, о самом питању уставности једног закона по коме се решава конкретни спор, судови могу да имају различити став (нпр. у САД) тако да један суд тај закон може да огласи неуставним док га други суд може да га оцени као уставан. Отуда те одлуке судова и немају за последицу стављање ван снаге једног закона, већ само његово непримењивање, с тим да је та пракса неуједначена. Управо та неуједначеност у поступању судова у оцени уставности закона представља највећу слабост овог система судске контроле уставности. Судска контрола уставности је први пут уведена у САД мада у почетку није била изричито предвиђена Уставом од 1787. год. а ни Законом о судству од 1789. год. Она се развила из праксе самог суда, а пре свега Врховног суда који је 1803. год. донео пресуду у сада надалеко чувеном спору *Marbury V. Madison*. Она (ова пресуда) је прокрчила пут судској контроли уставности јер је постала преседан на коме судови заснивају своје право контроле уставности. Поред САД (али и Канаде и већине земаља Латинске Америке па и Аустралије и Новог Зеланда) овај систем су прихватиле и неке европске државе па може да се каже да је развијен и прихваћен и на европском континенту али и ван њега. Док у САД ову контролу уставности врше сви судови (на челу са Врховним судом), дотле се у Европи (и ван ње) примењује нешто другачији систем контроле уставности коју врши само један редовни, и то врховни суд. Такав систем је, рецимо, примењен у Румунији (Уставом од 1923.), Ирској (Уставом од 1922.), Турској, Јапану (Устав од 1947), Индији (Уставом од 1949.) и др. при чему је Швајцарска донекле специфична јер је својим Уставом од 1874. год. применила један комбиновани облик контроле где поред Савезног суда ту контролу уставности врши и кантонални судови. У прилог судске контроле уставности иступају многе њене присталице (пре свих Келзен, Такомети, Брунер и др.) и наводе бројне аргументе у њен прилог, а пре свега два основна: принцип хијерархије законских прописа и принцип законитости. Принцип законитости налаже да законодавно тело